

KLAGANDE

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden i Norrköpings kommun

Ombud: Tommie Ekered
Juristbyrå Ekered & Co AB

MOTPART

Elif Demir, 19700929-0847

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 15 juni 2020 i mål nr 2216-20,
se bilaga A

SAKEN

Bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (nämnden) yrkar att kammarrätten ska fastställa nämndens beslut i den del det avser krav på att Elif Demir ska söka billigare boende utanför kommungränsen.

Elif Demir har förelagts att svara men något svar har inte kommit in.

Kammarrätten har inhämtat yttrande från Socialstyrelsen i mål nr 2042-20 som avser samma fråga som i detta mål.

VAD PARTERNA ANFÖR M.M.

Nämnden

Frågan i målet är inte rätten till bistånd, utan vilka krav kommunen kan ställa på Elif Demir inför övervägandet att sänka hennes bistånd. Den enskildes bostadsort bör respekteras men det finns ingen ovillkorlig rätt till en viss begärd insats eller någon geografisk plats var insatsen ska beviljas. Bedömningen ska dock göras med hänsyn till den enskilde.

Omständigheterna i avgörandet RÅ 2004 ref. 130 är inte jämförbara med de i det aktuella målet. I förevarande fall skaffar inte nämnden bostad eller andra insatser åt den sökande i en annan kommun. Elif Demir ges möjlighet att själv välja på vilka orter och hos vilka hyresvärdar hon ska söka efter ett billigare boende, parallellt med att fortsätta söka boende i Norrköpings kommun.

I Socialstyrelsens allmänna råd anges att nämnden bör undvika beslut som medför att den enskilde tvingas flytta från den tätort eller den del av kommunen där han eller hon bott under flera år. Socialstyrelsen har dock inte begränsat möjligheterna för kommunen att kräva att en enskild utan

särskilda skäl letar bostad utanför bosättningskommunen utifrån att förutsättningen är att sänka boendekostnaderna.

Det finns alltså inget lagstöd för att den enskilde inte ska åläggas ansvar att hitta ett billigare boende vid långvarigt ekonomiskt bistånd oavsett var detta sker. Snarare är det så att den sökande har ett eget ansvar och att det inte finns någon ovillkorlig rätt till en viss begärd insats.

Nämnden ger den enskilde en valmöjlighet att finna sig en bostad i en annan kommun än bosättningskommunen, vilket inte är detsamma som att kommunen placerar någon, anskaffar bostad eller nekar någon att bo kvar i sin nuvarande bostad. Kravet är dock att den enskilde ska sänka sina kostnader på så sätt att det motsvarar vad en låginkomsttagare på orten normalt kan kosta på sig i form av boendekostnad. Nämnden bedömer endast om ett aktivt bostadssökande har skett och nämnden tar hänsyn till om det i det individuella fallet finns särskilda omständigheter mot bostadsbyte eller byte av geografiskt område.

Eftersom Norrköping sedan några år tillbaka har en efterfrågan på bostäder som överstiger utbudet, bör sökandet breddas till närliggande kommuner med ett större utbud för att det ska vara framgångsrikt. Att bredda sitt sökande är också vad som står till buds för låginkomsttagare som inte uppbär ekonomiskt bistånd och som inte kan hitta en bostad till rimlig kostnad på sin hemort.

Det är inte visat att Elif Demir måste bo i sin nuvarande lägenhet eller att bostadssökande utanför kommunen skulle medföra negativa sociala konsekvenser för henne. Hon har en viss anknytning till Norrköping men kommunikationerna mellan de flesta av länets kommuner är goda, varför Östergötland är inom pendlingsavstånd. Samma resonemang har förts av Kammarrätten i Göteborg, i mål nr 5112-12, där domstolen ansåg att en

nämnd kan ställa krav på biståndstagaren att söka bostäder i kommuner inom pendlingsavstånd.

Socialstyrelsens yttrande

Socialstyrelsen bedömer att en kommun inte kan ställa krav på att en enskild person ska söka bostad utanför kommungränsen för att ha rätt till fullt ekonomiskt bistånd och uttalar bl.a. följande.

Försörjningsstöd för boendekostnader ska bara ges om kostnaderna är skäliga och om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det innebär att den enskilde kan behöva försöka hitta ett billigare boende för att ha fortsatt rätt till försörjningsstödet i den del som avser boendekostnaden. Om den enskilde inte medverkar till att försöka finna ett boende med skälig kostnad kan försörjningsstödet minskas till att motsvara vad som anses vara en skälig kostnad. Socialtjänsten ska hjälpa den enskilde att hitta ett billigare boende. Det nya boendet ska vara lämpligt för den enskilde och tillförsäkra denne en skälig levnadsnivå. En person som är bostadslös eller av annan anledning på eget initiativ söker efter en bostad kan behöva söka efter bostad i flera kommuner. Socialtjänsten har som huvudregel inte skyldighet att erbjuda personer boende. Vissa hjälpsökande med särskilda svårigheter att skaffa bostad kan dock ha rätt till bistånd i form av boende. I enlighet med rättspraxis kan ett sådant boende, under vissa förhållanden, få erbjudas utanför kommunens gränser. Bosättningskommunen har i så fall som huvudregel ansvaret för den enskildes boendeinsats, även om boendet är beläget i en annan kommun.

Det nu aktuella målet rör dock inte en ansökan om bistånd i form av boende utan om försörjningsstöd för ett befintligt boende. Bosättningskommunen ansvarar enligt SoL för det stöd och den hjälp som den enskilde behöver, inbegripet försörjningsstöd. Någon möjlighet för kommunen att avsäga sig det ansvaret mot den enskildes vilja finns inte utöver vad som regleras i 2 a

kap. 10-12 §§ SoL om överflyttning av ärende. Att som i nu aktuellt fall villkora försörjningsstödet med att den enskilde letar efter bostad i andra kommuner är inte förenligt med bestämmelserna i 2 a kap. SoL om bosättningskommunens ansvar. Det är inte heller förenligt med de grundläggande principerna i SoL om respekten för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Så länge den enskilde gör vad hon eller han kan för att hitta en billigare lägenhet i hemkommunen kan kommunen inte minska den enskildes försörjningsstöd för boendekostnaden eller hänvisa den enskilde till att flytta till en annan kommun mot dennes vilja.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Rättslig reglering

Socialtjänstens verksamhet ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet (1 kap. 1 § SoL). Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § SoL). Den kommun där den enskilde är bosatt ansvarar för nyss nämnda stöd och hjälp, med undantag för akuta situationer när den enskilde vistas i en annan kommun än bosättningskommunen (2 a kap. 1-3 §§ SoL). Socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne (3 kap. 5 § SoL).

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt (4 kap. 1 § SoL). I försörjningsstödet ingår bl.a. skäliga kostnader för boende. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Om bostadskostnaderna bedöms vara för höga i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet är det rimligt att ställa krav på byte av

bostad. Socialtjänsten ska medverka till bostadsbyte om den enskilde har svårigheter att få annan bostad. De krav som ställs på att den sökande ska flytta till en billigare bostad måste naturligtvis utgå från en individuell bedömning och ske med hänsynstagande till de sociala konsekvenser som kan uppstå för hushållet, framför allt när det gäller familjer med barn. Förutsättningen för krav på flyttning eller en reduktion av ersättningen för bostadskostnaderna är att det finns faktiska möjligheter för familjen att erhålla en annan bostad som uppfyller skäligen krav samt att oskäliga sociala konsekvenser inte uppstår (prop. 1996/97:124 s. 83).

Kammarrättens bedömning

Nämnden har beslutat att Elif Demir ska ges rådrom om fyra månader att söka efter ett billigare boende och att hon ska utvidga sökandet till hela Östergötlands län. Det har inte framkommit i målet att kravet på att sökandet ska utvidgas till hela länet har uppställts i samförstånd med Elif Demir. Frågan som kammarrätten har att ta ställning till är om nämnden kan kräva att Elif Demir ska söka bostad i hela Östergötlands län för att ha rätt till fullt ekonomiskt bistånd.

Varken av lagtext eller förarbeten går det att tydligt utläsa hur långtgående krav en kommun kan ställa på den enskilde i den aktuella frågan. I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd anges dock att nämnden bör, vid beaktande av en skälig levnadsnivå, ta hänsyn till att den enskilde kan byta till en billigare bostad eller på annat sätt kan sänka boendekostnaden. Vidare anges att nämnden bör undvika beslut som medför att den enskilde tvingas flytta från den tätort eller den del av kommunen där han eller hon bott under flera år.

Ekonomiskt bistånd utgör det yttersta skyddsnätet i samhället. Det är bosättningskommunen som har det huvudsakliga, och yttersta, ansvaret för att dess invånare får det stöd och den hjälp som de behöver. Rätten till

biståndet är visserligen inte ovillkorlig och socialtjänsten kan under vissa förutsättningar kräva att en enskild söker ett billigare boende. Ett krav på att den enskilde ska söka sig utanför kommungränsen kan emellertid inte betraktas som förenligt med det yttersta ansvar som åvilar en kommun, eftersom en sådan ordning i praktiken skulle innebära att kommunen fransäger sig nämnda ansvar för det fall att den enskilde på grund av kravet flyttar till en annan kommun. I enlighet med vad Socialstyrelsen har uppgett i yttrandet anser kammarrätten vidare att ett beslut som, mot den enskildes vilja, hänvisar den enskilde till annan bostättningsort inte är förenligt med de grundläggande förutsättningarna för socialtjänstens verksamhet. Den omständigheten att bostadsmarknaden i en kommun är ansträngd ändrar inte bedömningen i detta avseende.

Elif Demir är bosatt i Norrköping och kommunen har ett ansvar gentemot henne i enlighet med vad som angetts ovan. Nämnden har därför, vid bedömningen av hennes rätt till fullt ekonomiskt bistånd, inte haft grund för sitt beslut att kräva att hon ska söka boende i hela Östergötlands län. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Anders Bengtsson
kammarrättslagman
ordförande
(skiljaktig motivering)

Bengt Green
kammarrättsråd

Seyde Bunyemen Ogur
tf. kammarrättsassessor
referent

Anders Bengtssons skiljaktiga motivering:

Kommunens beslut innebär att Elif Demir, för att även fortsättningsvis ha rätt till bistånd för sin försörjning, är skyldig att söka bostad i hela länet,

dvs. även utanför Norrköpings kommun. Majoriteten vill upphäva beslutet och anser att det inte kan ställas krav på att söka bostad utanför boendekommunen. Socialstyrelsen har i ett yttrande i målet framfört samma uppfattning.

Jag är enig med majoriteten om att kommunens beslut inte är lagligt och ska upphävas; ett krav på att flytta till billigare bostad kan inte utformas så att det ställs ett generellt krav på att söka en billigare bostad i hela länet. Kravet måste vara snävare än så och individuella hänsyn måste tas. Jag har emellertid en annan uppfattning i den principiella frågan som gäller om kommunen över huvud taget kan ställa krav på att en biståndsbehövande ska söka bostad utanför kommungränsen.

Jag menar att det inte finns några hinder för att ställa krav på att den som har ett långvarigt behov av bistånd och som bor i en bostad som är väsentligt dyrare än vad som är godtagbart i boendekommunen också söker bostad i andra kommuner. Vilka krav som kan ställas får avgöras med utgångspunkt i flera faktorer, t.ex. hur stort behovet av bistånd är nu och hur det påverkas av en flytt och vilken anknytning det finns till den nuvarande bostadsorten. I en storstadsregion där kommungränserna nästan delar bostadsområden kan en flytt från en kommun till en annan många gånger ha en liten betydelse. Motsatsvis kan naturligtvis krav på att flytta inom en kommun ha en stor betydelse om de geografiska avstånden är stora.

Jag anser således att skälen för avgörandet borde ha utformats utifrån att det kan ställas krav på att flytta utanför kommunen. Detta kan utvecklas enligt följande.

En kommun kan ställa krav på att den som har ett mer långvarigt behov av bistånd byter till en billigare bostad, om boendekostnaden överstiger vad som är skäligt i kommunen. Detta bygger på den grundläggande

principen att bistånd är ett yttersta skyddsnät och att den som kan i första hand ska svara för sin egen försörjning. Det innebär t.ex. att den som inte har något arbete är skyldig att söka arbete. Vid mer långvarig arbetslöshet innebär det också man kan vara skyldig att flytta till en annan del av landet, om möjligheterna att försörja sig själv är bättre där. I dessa situationer är det som jag ser det klart att var man väljer att bosätta sig kan påverka rätten till bistånd – den som inte vill flytta dit arbeten finns kommer inte att få något bistånd. Vilka krav som kan ställas får bedömas i det enskilda fallet. Att ansvaret för att bistå i framtiden kommer att falla på en annan kommun har i detta fall ingen avgörande betydelse.

Den som är i en sådan situation att den har rätt till bistånd för att skaffa bostad har ingen ovillkorlig rätt att kräva en bostad i den kommunen den för tillfället bor eller vistas i. Finns det tillgängliga bostäder i andra kommuner kan behovet ofta efter en individuell bedömning anses kunna tillgodoses på annat sätt. Att det innebär att en annan kommun tar över ansvaret för personen i fråga är inte avgörande för vilka krav som kan ställas.

På motsvarande sätt är också den som har ett mer långvarigt behov av bistånd för sin försörjning en skyldighet att söka en billigare bostad, så att den kan försörja sig själv eller minska sitt behov av bistånd. Det finns regler som innebär att det normalt är den kommun man bor i som ska ge bistånd. Det är naturligtvis inte bra om kommunerna skulle utnyttja det förhållandet att det finns lediga bostäder eller billigare bostäder i andra kommuner för att överföra ansvaret för hjälpsökande till andra kommuner. I ett enskilt fall är det emellertid inte överflyttningen av ett framtida ansvar till en annan kommun som ska stå i centrum. Det som ska prövas är i stället vilka krav det är rimligt att boendekommunen ställer på den som söker bistånd. Frågan är helt enkelt om den det gäller kan uppnå en skälig levnadsnivå även om den tvingas flytta till en annan ort.

Socialstyrelsen har i sitt yttrande hänvisat till avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen (RÅ 2004 ref. 130). Domen i det målet kan i och för sig läsas som att det finns en ovillkorlig rätt att själv välja var man vill bo med bibehållen rätt till bistånd. Det målet handlade emellertid om en barnfamilj som erbjöds en bostad i en helt annan del av landet. Två kommuner hade som det får förstås över huvudet på familjen kommit överens om att den ena kommunen skulle överta ansvaret för familjen. Boendekommunen avsade sig med hänvisning till de möjligheter detta gav principiellt ansvaret för familjen och vägrade familjen varje form av bistånd. Det är som jag ser det något helt annat än att kräva att en biståndsbehövande söker bostad i närområdet, men utanför kommungränsen.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING****DOM**
2020-06-15
Meddelad i LinköpingMål nr
2216-20**KLAGANDE**

Elif Demir, 19700929-0847

MOTPART

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden i Norrköpings kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden i Norrköpings kommuns
beslut den 18 februari 2020**SAKEN**

Bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Förvaltningsrätten bifaller delvis överklagandet på sätt att nämndens krav att Elif Demir ska söka bostad utanför kommungränsen undanröjs.
2. Förvaltningsrätten bifaller delvis överklagandet på sätt att nämndens fastställande av vilken högsta boendekostnad som kommer att godtas för det fall att Elif Demir inte hittat en ny bostad vid rådrumstidens utgång undanröjs.
3. Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden i Norrköpings kommun (nämnden) har bedömt att Elif Demirs boendekostnad (5 105 kr per månad) är för hög i förhållande till hushållets storlek. Nämnden har därför beslutat att ge henne ett rådrum om fyra månader för att byta till en billigare bostad. Därefter kommer endast hyra upp till 4 437 kr att godtas, vilket är i enlighet med Norrköpings kommuns riktlinjer för godkända boendekostnader. För att

Dok.Id 417685

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00 E-post: forvaltningsratten@linkoping.dom.se www.forvaltningsratten@linkoping.dom.se		måndag–fredag 08:00–16:00

erhålla bistånd till hela hyreskostnaden under rådrumstiden krävs aktivt sökande av billigare bostad i hela Östergötlands län.

YRKANDEN M.M.

Elif Demir yrkar att hennes faktiska boendekostnad även fortsättningsvis ska godkännas. Hon anför i huvudsak följande. Hon får bostadstillägg från Försäkringskassan, vilket innebär att 97 % av hyran betalas av Försäkringskassan. Nämndens faktiska kostnad för hyran blir därför inte mer än ca 150 kr per månad. Hon är orolig för att bli hemlös och det påverkar hennes mående negativt.

Nämnden har inte ändrat sitt beslut.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning och livsföring i övrigt (4 kap. 1 § SoL). Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Vad detta innebär avgörs efter en individuell bedömning i varje enskilt fall och det är den enskilde som ska göra sannolikt att det föreligger ett behov.

Av utredningen framgår att Elif Demir är ensamstående och bor i en lägenhet med en grundhyra om cirka 5 100 kr. Förvaltningsrätten anser, med hänsyn till att Elif Demir synes vara i långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, att nämnden har haft grund för att ställa krav på att hon ska söka efter ett billigare boende. När det gäller övriga villkor som detta krav har förenats med gör förvaltningsrätten följande bedömning.

Skyldighet att söka bostad utanför kommunen

En kommun kan i princip inte ställa krav på en biståndssökande att söka boende utanför kommungränsen (jfr RÅ 2004 ref. 130). Någon anledning att i målet frångå denna princip har inte framkommit. Nämndens krav på att bostadssökande ska ske även utanför kommungränsen ska därför undanröjas.

Följden av att den enskilde inte hittar ett billigare boende

I kravet att hitta ett billigare boende ligger att den enskilde ska vara aktivt sökande och kunna redovisa sitt sökande för att personen ska anses ha gjort vad han eller hon kunnat för att själv tillgodose sitt behov.

Att en enskild, som kan visa att han eller hon har varit aktiv i sitt sökande, inte har hittat en billigare bostad vid rådrumstidens utgång kan inte per automatik leda till att normberäkningen – i stället för den faktiska boendekostnaden – utgår från den lägre hyresnivå som kommunen angett som riktlinje. Nämnden bör i stället göra en bedömning av om rådrumstiden ska förlängas utifrån sökandens situation. Bedömningen bör även innefatta ett ställningstagande till om det av kommunen satta taket för godtagbar hyra är rimligt i förhållande till vad som går att hitta på hyresmarknaden. Nämnden bör dock upplysa sökanden om att ett bristfälligt bostadssökande kan leda till att biståndet kan komma att beräknas utifrån den lägre nivån vid prövning av kommande ansökningar.

Nämndens beslut ska därför upphävas i den del det föreskriver att boendekostnad utöver kommunens riktlinje inte kommer att godtas efter rådrumstidens utgång.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga (FR-03).

Frida Lidén

Förvaltningsrättsfiskal

Föredragande har varit förvaltningsrättsnotarien Andrea Thorsell

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.